

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

**Студентський науковий гурток «Клуб юних
теоретиків»**

**Студентський науковий гурток «Дискусійний
клуб «De jure!»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

16 листопада 2023 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVI
Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 16 листопада 2023 р.) / Укладачка:
Віра Качур. К., 2023. 234 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**

Даценко Анастасія

студентка 2 курсу юридичного факультету
Національного університету біоресурсів і
природокористування України (м. Київ)

Цивільно-правовий захист та охорона авторського права*

Авторське право є важливим інститутом цивільного права. Він контролює стосунки, які виникають під час створення, використання та захисту результатів інтелектуальної та творчої діяльності. Крім розвитку економіки та культури, авторське право стимулює творчість і інновації. А тому авторське право потребує відповідного цивільно-правового захисту.

На сьогодні найпоширенішими порушеннями авторського права є правопорушення, пов'язані з незаконним використанням виключних майнових прав авторів творів та незаконне розповсюдження творів. Так, прикладом зазначених порушень авторського права є розміщення без отримання відповідного дозволу автора (або авторів) чи інших правовласників творів на Internet-сайтах для вільного (платного чи безплатного) доступу, оприлюднення творів у кафе, барах, ресторанах за плату чи без такої (без сплати закладом роялті), завантаження твору або його частини в пам'яті мобільного телефону за плату або без такої тощо. [5, с. 3]

* Наукова керівниця – доцентка кафедри цивільного та господарського права Національного університету біоресурсів і природокористування України Інна Горіславська

Забезпечення охорони авторського можливе лише за наявності відповідної нормативно-правової бази, що адекватно відображала б існуючі реалії як в економічному, так і в суспільному житті держави. Конституція України гарантує свободу літературної, художньої, наукової та технічної творчості. Кожний громадянин України має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Ніхто не може використовувати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом. [1, с. 24]

На даний час в Україні сформована законодавча база щодо правової охорони авторського права. Основним спеціальним Законом у цій сфері є Закон України «Про авторське право і суміжні права», зокрема його розділ V називається «Захист авторського права і суміжних прав», в якому передбачено широкий перелік засобів забезпечення позову в справах про порушення авторського права і суміжних прав. Також питання охорони авторського права врегульовані статтями Книги IV Цивільного кодексу України, який був прийнятий 16 січня 2003 р., (набрав чинності з 1 січня 2004 р.). [3, с. 74-75]

Зокрема, в ст. 55 Закону України «Про авторське право та суміжні права» зазначено, що при порушеннях будь-якою особою авторського права або суміжних прав, недотриманні передбачених договором умов використання творів і об'єктів суміжних прав, порушеннях особистих немайнових прав і майнових прав суб'єктів авторського права і суміжних прав вони мають право: вимагати визнання та поновлення своїх прав; звертатися до суду з позовом про поновлення порушених прав; подавати позови про відшкодування моральної шкоди; подавати позови про відшкодування збитків, включаючи упущену вигоду; вимагати припинення підготовчих дій до порушення авторського права або суміжних прав тощо. [2]

Стаття 16 ЦК України встановлює загальні способи захисту будь-якого суб'єктивного цивільного права. Спеціальні способи захисту, що можуть бути застосовані щодо захисту суб'єктивних прав та інтересів суб'єктів авторського права і суміжних прав закріплені у ст. 432 ЦК України та ст. 52 Закону України «Про авторське право та суміжні права». [2, 4],

Згідно із сталою правовою доктриною виділяють дві основні форми захисту авторських і суміжних прав:

а) юрисдикційну, тобто забезпечену за допомогою державних органів, у тому числі судів (остання поділяється, відповідно, на сферу кримінального та цивільного судочинства й провадження у справах про адміністративні правопорушення в сфері авторських і суміжних прав).

б) неюрисдикційну, що охоплює собою дії громадян і організацій із захисту авторських і суміжних прав, здійснювані ними самостійно, без звернення до державних або інших компетентних органів.

Найбільш практичне значення " мають, звичайно, юрисдикційні права". форми захисту позови до судів (загальної юрисдикції й господарських та адміністративних), адміністративна відповідальність, кримінальне переслідування порушників авторських і суміжних прав. [5, с. 12]

Важливим для захисту авторського права і (або) суміжних прав є визнання правопорушенням підроблення, зміни чи вилучення інформації, зокрема, в електронній формі, про управління правами без дозволу суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав чи особи, яка здійснює таке управління. До цього ж виду прилучається ще одне правопорушення, чого не було в старій редакції Закону України «Про авторське право та суміжні права». Розповсюдження, ввезення на митну територію України з метою розповсюдження, публічне сповіщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав, з яких без дозволу суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав вилучено чи змінено інформацію про управління правами, зокрема, в електронній формі. [1, с. 27]

Отже, можна зробити висновок, що цивільно-правовий захист та охорона авторського права є важливими для забезпечення розвитку творчості, науки і техніки. Вони сприяють захисту прав авторів і інших осіб, які мають майнові права на твори, і запобігають незаконному використанню творів. Захист авторського права здійснюється шляхом застосування цивільно-правових засобів, таких як визнання авторства, захист недоторканності твору та захист майнових прав автора тощо.

Література

1. Венедіктова І.В., Розгон О.В. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ТА ОХОРОНА АВТОРСЬКОГО ПРАВА. Форум права. 2007. № 2. С. 24–29.
2. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX : станом на 15 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 13.11.2023).
3. Рудник Т.В. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В УКРАЇНІ. Юридичний вісник. 2009. № 1. С. 74–77.
4. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV : станом на 5 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 13.11.2023).
5. Штефан О. Деяко до питання про порушення у сфері авторського права. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2009. № 6. С. 3–13.